

מבוא

ריגול התעשייתי המבוצע על ידי תאגידים מסחריים הינו מצב שבו תאגיד מסוים מנסה לאסוף כל מידע אפשרי על מוצר או שירות מתחרה הקיים אצל תאגיד מתחרה. הריגול התעשייתי יכול להתרחש בצורה חוקית כמו חשיפה לתערוכות שהמתחרה מקיים, נגישות למידע חופשי שהמתחרה מפרסם, נגישות למידע בחנויות ובמקומות אחרים. אולם לצד זה ישנה גם טכניקה נוספת של ריגול תעשייתי המבוססת על התנהלות בלתי חוקית כמו חדירה ופריצה ללא הסכמה של התאגיד ואיסוף מידע על מוצרי התאגיד ללא הסכמה התאגיד שממנו נגזל המידע. הטכניקות של ריגול תעשייתי – בין אם הן חוקיות או לא, הינן מגוונות ומתוחכמות, והן נועדו להסתיר את העובדה כי מבוצע ריגול תעשייתי נגד מתחרה מסוים, כאשר המניע העיקרי של הריגול התעשייתי הוא הגברת הרווחים והיתרונות המסחריים של התאגיד המרגל על פני מתחריו.

ניתן לבסס הצדקה, לעיתים שנויה במחלוקת, לריגול התעשייתי, שכן הריגול מאפשר את הרחבת המוצרים והגדלת התחרות במשק ובכך להפחית את מחירי המוצרים וזאת משום שהבעלות והמונופול על מוצר נשבר וכעת מחולק בין תאגידים שונים. כמו כן, ריגול תעשייתי יכול להוציא קהילות מעוני, כאשר התאגיד מדלג מעל תהליך המחקר והפיתוח שאיננו יכול להתקיים בחברה ללא הון אנושי גבוה וללא משאבים כספיים גדולים, והתאגיד עצמו מיד פונה לייצור המוני ומאפשר לקהילות עניות לקחת חלק בייצור של מוצרים ושירותים.

אף על פי כן, נידמה כי טענות אלה אינן יכולות להצדיק את תופעת הריגול התעשייתי. למעט העובדה כי ריגול תעשייתי לעיתים עשוי להיות בלתי חוקי כאשר הוא מלווה בפריצה לארגון אחר, הרי שהריגול התעשייתי עשוי ליצור בעיות כלל חברתיות וכלכליות. חברות שעסקו במחקר ופיתוח יקר וממושך, כעת מאבדות את המוצר שלהן לטובת תאגיד אחר שגזל את המידע. במצב זה תאגידים עשויים להימנע כליל ממחקר ופיתוח עתידיים של טכנולוגיות, תרופות, ומוצרים ושירותים אחרים שחלקם בהחלט עשויים להיות מצילי חיים. הריגול התעשייתי עלול למחוק באבחה אחת את פוטנציאל הרווחים של התאגיד היצרני וזה עלול לגרור אחריו גם איבוד מקומות עבודה פוטנציאליים. הריגול התעשייתי פוגע בכל נורמה חברתית, כלכלית ומשפטית אפשרית שכן מבצעי הריגול מבקשים לגזול את הרווחים, המוצרים והשירותים מתאגידים אחרים שעמלו קשה בכדי לפתח אותם. בהתאם לכך נשאלת השאלה מהן הדילמות המוסריות בריגול תעשייתי דיגיטלי?

מכיוון שהריגול התעשייתי הינו נושא נרחב למדי ויכול להתקיים בכל התעשיות, אתמקד בעבודה זו בעיקר בריגול תעשייתי מסחרי של טכנולוגיות-דיגיטליות כמו ריגול של יצרני מחשבים, טלפונים סלולריים ומוצרים דומים להם. למרות כי העבודה מתמקדת בריגול תעשייתי טכנולוגי-דיגיטלי, לעיתים אשתמש במקרי מבחן משנות ה-80 (בתחום המחשוב),

וזאת מהקושי לזהות תופעות עדכניות ומגוונות של ריגול תעשייתי טכנולוגי-דיגיטלי. למרות כי ריגול תעשייתי הינה תופעה יחסית נפוצה, עדיין לעיתים ישנו קושי לזהות ולהוכיח את הריגול התעשייתי בפועל. הפרק הראשון במחקר יתאר את תופעת הריגול התעשייתי כדוגמת הגדרה הריגול התעשייתי, גודל התופעה והיתרונות והחסרונות של התופעה לצד הצגת מקרי מבחן שונים בעיקר בתחום הטכנולוגי-דיגיטלי. הפרק השני בעבודה יציג את הפגיעה ביצרנים המקוריים. בפרק זה אציג את עקרונות הקניין הרוחני, את החקיקה הבינלאומית בתחום זה ואציג שוב מספר מקרי מבחן בתחום הטכנולוגי-דיגיטלי הקשורים לפרק זה. הפרק השלישי בעבודה הינו הניתוח המוסרי. בפרק זה אקבע האם הריגול התעשייתי הינו מוסרי או לא בהתאם לפי שני עקרונות מוסר: עיקרון התועלתנות בדגש על התחשיב התועלתני; ועיקרון החובות בדגש על הציווי הקאנטיאני. בסיום העבודה אציג תובנות ועמדות אישיות בהתאם לתוכן העבודה.